ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Davida Hipšra a soudců Tomáše Foltase a Lenky Krupičkové v právní věci žalobce: **ZDERT s. r. o.**, se sídlem Brněnská 104/27, Miroslav, zastoupen Mgr. Pavlem Jakimem, advokátem se sídlem Velké náměstí 116/7, Písek, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 1292/25, Praha 5, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 28. 2. 2023, č. j. 8 A 113/2020-85,

takto:

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 28. 2. 2023, č. j. 8 A 113/2020-85, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

I.

[1] Žalobce se domáhal u Městského soudu v Praze žalobou na ochranu před nezákonným zásahem určení, že postup žalované, spočívající ve vyřazení podání žalobce označeného jako „Přehled o výši pojistného za měsíc listopad 2019“ ze dne 17. 2. 2020 (opravný přehled o výši pojistného žalobce ve formátu xml), učiněného datovou zprávou ID 753962210, byl nezákonným zásahem. Upozornil, že v důsledku nezákonného postupu je po něm vymáhán nedoplatek na pojistném, který ale ve skutečnosti neexistuje.

[2] Dne 22. 2. 2020 zaslal žalobce ze své datové schránky do datové schránky OSSZ Znojmo opravný přehled za měsíc listopad 2019 ve formátu pdf (opět chybný způsob podání přehledu, neboť dle § 123e odst. 2 písm. a) zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů se k takovému podání nepřihlíží). V reakci na podání ze dne 22. 2. 2020 zaměstnanci OSSZ Znojmo dohledali automatizovaně zamítnuté podání ze dne 17. 2. 2020 a žalobci byl dne 24. 2. 2020 na email uvedený v zamítnutém podání poslán návod, jakým způsobem opravný přehled o výši pojistného za měsíc listopad 2019 zaslat, aby došlo k jeho zpracování.

II.

[3] Městský soud v Praze usnesením ze dne 10. 6. 2020, č. j. 8 A 33/2020-25, věc postoupil Krajskému soudu v Brně. S odkazem na § 123e odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, uvedl, že žalována měla být příslušná správa sociálního zabezpečení, jíž bylo v souladu se zákonem podání v elektronické podobě adresováno. Podle názoru městského soudu měla být žalována OSSZ ve Znojmě. Žalobce toto usnesení následně napadl kasační stížností, které Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 22. 9. 2020, č. j. 10 As 197/2020-38 vyhověl a uvedené usnesení městského soudu zrušil. Nejvyšší správní soud odkázal na usnesení rozšířeného senátu ze dne 9. 12. 2014, č. j. Nad 224/2014-53, č. 3196/2015 Sb. NSS, s tím, že městský soud měl postupovat tak, že nejprve žalobce vyrozumí o svém právním názoru stran identifikace žalované a vyzve jej, aby v souladu s tímto poučením žalobu upravil. Teprve v případě, že žalobce provede záměnu žalované, může městský soud věc postoupit jinému soudu. Věc byla následně znovu zapsána u městského soudu pod sp. zn. 8 A 113/2020. Městský soud v souladu s pokyny Nejvyššího správního soudu žalobce poučil. Žalobce v návaznosti na poučení žalobu rozšířil tak, že jako žalovanou označil rovněž OSSZ ve Znojmě, nicméně výslovně setrval na tom, že žalována je nadále i Česká správa sociálního zabezpečení. Usnesením ze dne 20. 1. 2021, č. j. 8 A 113/2020-56, městský soud žalobu směřující právě proti OSSZ ve Znojmě vyloučil k samostatnému projednání, a to z důvodu odlišné místní příslušnosti a řízení přerušil. Krajský soud v Brně shledal, že v posuzované věci byly splněny podmínky stanovené v § 51 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), ve věci rozhodl bez jednání a žalobu následně zamítl. Ke kasační stížnosti žalobce Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 20. 12. 2021, č. j. 4 Ads 162/2021-52, rozsudek Krajského soudu v Brně zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Následně krajský soud opětovně rozhodl o zamítnutí žaloby, přičemž tento rozsudek byl následně potvrzen rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 12. 2022, č. j. 4 Ads 167/2022-27.

[4] Městský soud následně rozhodl o pokračování řízení předtím přerušeného řízení o návrhu, který směřoval proti České správě sociálního zabezpečení. Následně o podané žalobě rozhodl v souladu s § 51 odst. 1 s. ř. s. bez nařízení jednání, neboť účastníci s rozhodnutím věci bez nařízení jednání souhlasili (souhlas žalobce byl v souladu s § 51 odst. 1 větou druhou s. ř. s. presumován). Žalobu zamítl pro nedostatek pasívní legitimace České správy sociálního zabezpečení. S odkazem na usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 12. 2014, č. j. Nad 224/2014-53, uvedl, že žalovanou je v projednávané věci OSSZ Znojmo, u které bylo podání přehledu o výši pojistného za měsíc listopad 2019 podáno, o čemž žalobce řádně poučil. Ten však akceptoval poučení pouze částečně, neboť jako žalovanou označil jak ČSSZ, tak i OSSZ Znojmo. Zdůraznil, že věcně bylo o žalobě podané žalobcem proti OSSZ Znojmo rozhodnuto rozsudkem Krajského soudu v Brně ze dne 26. 4. 2022, č. j. 29 A 32/2021-112, ve spojení s rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 12. 2022, č. j. 4 Ads 167/2022-27.

III.

[5] Proti v záhlaví označenému rozsudku městského soudu podal žalobce (dále též „stěžovatel”) kasační stížnost. Namítl pouze, že nebyly splněny podmínky pro rozhodnutí věci bez nařízení ústního jednání. Odkázal přitom na své podání ze dne 17. 6. 2020 a rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 4 Ads 162/2021-52. Stěžovatel podáním ze dne

17. 6. 2020 vyjádřil svou vůli se jednání účastnit a tento svůj postoj dosud nezměnil. Z uvedeného důvodu navrhl, aby kasační soud napadený rozsudek městského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

[6] Žalovaná se ke kasační stížnosti nevyjádřila. Nejvyššímu správnímu soudu pouze přeposlala vyjádření k žalobě proti nezákonnému zásahu správního orgánu ke sp. zn. 8 A 33/2020 (sp. zn. 8 A 113/2020).

IV.

[7] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s.).

[8] Kasační stížnost je důvodná.

[9] K námitce stěžovatele, že nebyly splněny podmínky pro rozhodnutí ve věci bez nařízení ústního jednání, Nejvyšší správní soud nejprve konstatuje, že městský soud stěžovatele přípisem ze dne 5. 5. 2020, č. j. 8 A 33/2020-33, řádně poučil mimo jiné o tom, že podle § 51 odst. 1 s. ř. s., soud může rozhodnout o věci samé bez jednání, jestliže to účastníci shodně navrhli nebo s tím souhlasí, a vyzval jej, aby se vyjádřil, zda souhlasí s rozhodnutím o věci samé bez nařízení jednání, s tím, že nevyjádří-li do dvou týdnů od doručení této výzvy svůj nesouhlas s takovým projednáním věci, má se dle citovaného ustanovení s. ř. s. za to, že souhlas je udělen. Vzhledem k tomu, že stěžovatel na tuto výzvu nereagoval, měl městský soud za to, že jsou splněny podmínky pro rozhodnutí věci bez jednání, jak ostatně konstatoval v bodě 18 napadeného rozsudku.

[10] Ve skutečnosti však podmínka pro rozhodnutí věci bez jednání spočívající v souhlasu stěžovatele s tímto postupem, resp. nevyjádření se k němu, nebyla splněna. Jak totiž vyplývá ze soudního spisu, stěžovatel přípisem ze dne 17. 6. 2020 ve věci vedené tehdy u městského soudu pod sp. zn. 8 A 33/2020 (č. l. 34) uvedl, že *„odvolává svůj souhlas/návrh s rozhodováním soudu bez jednání (§ 51 odst. 1 s. ř. s.) a žádá veřejné ústní projednání svého žalobního návrhu.“* Následně Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 22. 9. 2020, č. j. 10 As 197/2020-38, zrušil usnesení městského soudu ze dne 10. 6. 2020, č. j. 8 A 33/2020-25, jímž městský soud věc postoupil Krajskému soudu v Brně. Městský soud následně věc znovu zapsal pod sp. zn. 8 A 113/2020, usnesením ze dne 20. 1. 2021, č. j. 8 A 113/2020-56, vyloučil žalobu proti žalované k samostatnému projednání a usnesením ze dne 10. 2. 2021, č. j. 8 A 7/2021-29, věc postoupil Krajskému soudu v Brně. Městský soud tak, i přes komplikovaný procesní postup, o žádosti o ústní projednání věci ze dne 17. 6. 2020 musel vědět. Jestliže stěžovatel svůj nesouhlas s rozhodnutím věci bez jednání neodvolal, tento jeho nesouhlas stále trval, až do rozhodnutí ve věci samotné, tj. jak v řízení před městským soudem, tak v řízení před Krajským soudem v Brně.

[11] Zdejší soud konstatoval v rozsudku ze dne 1. 7. 2021, č. j. 2 As 128/2021–32: *„Nejvyšší správní soud zastává konstantně názor, že pokud krajský soud nenařídí jednání, ačkoliv k tomu nejsou splněny zákonné podmínky, zatíží řízení podstatnou vadou (viz např. rozsudky*

ze dne 11. 11. 2004, č. j. 6 Azs 28/2003 - 59, č. 482/2005 Sb. NSS, ze dne 21. 12. 2005, č. j. 1 Azs 76/2005 - 77, publikovaný pod č. 859/2006 Sb. NSS, ze dne 22. 10. 2014, č. j. 6 Ads 237/2014 - 9, ze dne 26. 9. 2014, č. j. 7 Azs 196/2014 - 29, ze dne 21. 8. 2013, č. j. 7 Afs 69/2013 - 34, či ze dne 21. 12. 2016, č. j. 7 Afs 287/2016 - 39). Účastníkovi řízení totiž nelze upřít právo na veřejné projednání věci v jeho přítomnosti, včetně možnosti vyjádřit se k věci (viz např. rozsudky zdejšího soudu ze dne 26. 9. 2014, č. j. 7 Azs 196/2014 - 30, ze dne 29. 11. 2005, č. j. 4 As 46/2004 - 58, ze dne 30. 9. 2009, č. j. 8 As 49/2008 - 62, a ze dne 11. 11. 2004, č. j. 6 Azs 28/2003 - 59, publikovaný pod č. 482/2005 Sb. NSS). Podle čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod a čl. 96 odst. 2 Ústavy má každý právo, aby jeho věc byla projednána veřejně, bez zbytečných průtahů a v jeho přítomnosti a aby se mohl vyjádřit ke všem provedeným důkazům. Veřejnost může být vyloučena jen v případech stanovených zákonem. Účastníkům řízení svědčí tudíž základní právo, dané jim Listinou základních práv a svobod a Ústavou, kterým je právo se ve své věci takového řízení (jednání před soudem) osobně účastnit. Jestliže soud přítomnost účastníkům řízení znemožní, lze v jeho postupu spatřovat porušení ústavního práva účastníka daného čl. 38 odst. 2 Listiny, neboť je výslovným právem každého účastnit se (být přítomen) jednání soudů ve své vlastní věci, obzvláště v případech, je-li nepochybné, že svou vůli být přítomen jednání soudu jednoznačně projevil. V řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu je charakteristická dispoziční zásada, v níž se zrcadlí ústavně garantovaný princip autonomie vůle. Účastníci řízení přitom svými dispozičními úkony ovlivňují průběh řízení před správním soudem (nález Ústavního ze dne 24. 4. 2003, sp. zn. III. ÚS 630/02, a rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 3. 2013, č. j. 7 Afs 69/2013 - 34, ze dne 1. 7. 2014, č. j. 7 Afs 82/2014 - 31).“

[12] Nejvyšší správní soud v tomto rozsudku dále poukázal na § 51 odst. 1 s. ř. s. a konstatoval, že „*výkladem daného ustanovení se Nejvyšší správní soud ve svých rozhodnutích opakovaně zabýval. Dovodil, že pravidlem při soudním rozhodování je vždy nařízení ústního jednání, aby byla zachována zásada ústnosti a veřejnosti soudního jednání (srov. též čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod a čl. 96 odst. 2 Ústavy). Výjimkou z této zásady je možnost soudu projednat věc bez nařízení jednání; tato výjimka však musí být vykládána s ohledem na zájmy účastníka řízení restriktivně, neboť je to účastník řízení, o jehož právech se rozhoduje, a tento účastník také s řízením disponuje (viz rozsudek ze dne 8. 7. 2017, č. j 9 Azs 108/2018 - 43).*“ Ve výše již zmíněném rozsudku ze dne 11. 11. 2004, č. j. 6 Azs 28/2003 - 59, publ. pod č. 482/2005 Sb. NSS, pak zdejší soud uvedl, že „*účastníku nelze upřít právo na veřejné projednání věci v jeho přítomnosti, včetně možnosti vyjádřit se k věci. Rozhodl-li proto krajský soud o věci bez nařízení jednání, aniž by byly splněny zákonné podmínky uvedené v § 51 s. ř. s., došlo v řízení k vadě, jež mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé, a je proto důvodem pro jeho zrušení podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.*“. Shodně k dané problematice judikuje i Ústavní soud. V nálezu ze dne 22. 10. 2007, sp. zn. I. ÚS 819/07 (N 167/47 SbNU 195), Ústavní soud konstatoval, že „*projeví-li některý z účastníků nesouhlas s rozhodnutím věci bez jednání nebo požaduje-li nařízení jednání, je povinností soudu k projednání věci samé jednání nařídit (samozřejmě nejde-li o některou ze zákonem stanovených výjimek; viz § 51 odst. 2 a § 76 odst. 1 s. ř. s.).*“

[13] V související věci téhož stěžovatele již dříve rozhodoval Nejvyšší správní soud (shora uvedené řízení před Krajským soudem v Brně proti OSSZ Znojmo) a dospěl k závěru, že pokud stěžovatel přípisem ze dne 17. 6. 2020 výslovně uvedl, že trvá na nařízení jednání, nemohly být splněny podmínky pro rozhodnutí bez nařízení jednání (rozsudek

č. j. 4 Ads 162/2021-52). Je tedy nutné uzavřít, že ani v projednávané věci nebyly splněny podmínky pro rozhodnutí věci bez jednání dle § 51 s. ř. s., neboť stěžovatel ve svém podání ze dne 17. 6. 2020 výslovně uvedl, že trvá na nařízení jednání. Byl proto naplněn důvod kasační stížnosti dle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.

[14] Pro shora uvedené Nejvyššímu správnímu soudu nezbylo než shledat kasační stížnost důvodnou. V souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. rozsudek městského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Městský soud tedy nařídí ve věci ústní jednání a následně o žalobě (mj. právě i s ohledem na skutečnosti zjištěné při jednání) znovu rozhodne.

[15] Městský soud v novém rozhodnutí rozhodne též o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 3 věta první s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 11. ledna 2024

David Hipšr
předseda senátu